

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ІНСТИТУТ ПРАВА ТА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ПОЛІТИЧНОГО
КОНСАЛТИНГУ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 1.2.1 МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ**

Освітньо-наукова програма «ЕКОНОМІКА»

освітнього рівня «доктор філософії»

галузь знань **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини**

спеціальність **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

кваліфікація: **доктор філософії з економіки**

Вид дисципліни: обов'язкова

Обсяг, кредитів – 90 год / 3 кредити

Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2025

Робоча навчальна програма дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ» для здобувачів освіти за галуззю знань С СОЦІАЛЬНІ НАУКИ, ЖУРНАЛІСТИКА, ІНФОРМАЦІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ спеціальністю СІ ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

«26» серпня 2025 року. 45 с.

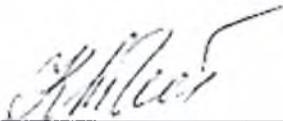
Розробники програми:

Новаченко Тетяна Василівна, д-р наук з держ. упр., канд. пед. наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин і політичного консалтингу Інституту права та суспільних відносин.

Коваль Яна Сергіївна, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу Інституту права та суспільних відносин.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу
Протокол від «26» серпня 2025 року № 1.

Завідувач кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

_____ (Тетяна КАДЛУБОВИЧ)

«28 серпня» 2025 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми
«ЕКОНОМІКА»

«28» серпня 2025 р.

Гарант освітньо-наукової програми

_____ Ростислав ДУБАС

ПРОЛОНГАЦІЯ
РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	2025/2026	2026/2027	2027/2028	2028/2029
Дата засідання кафедри / циклової комісії	26.08.2025			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23188>.

Робочу програму перевірено
28 серпня 2025 р.

Заступник директора Інституту
права та суспільних відносин

(Анна КУЛИК)

ЗМІСТ

1	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	7
4.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
	4.1. Анотація дисципліни	8
	4. 2. Структура навчальної дисципліни	10
	4.2.1. Тематичний план	10
	4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	12
	4. 3. Форми організації занять	15
	4.3.1.Теми семінарських занять	15
	4. 3.2.Теми практичних занять	15
	4. 3. 3. Теми лабораторних занять	15
	4. 3. 4. Курсова робота	16
	4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)	16
	4.3.6. Теми самостійної роботи здобувачів освіти	19
5.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ	21
	5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	21
	5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-знавальної діяльності	22
	5. 3. Інклюзивні методи навчання	23
6.	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	26
	6.1.Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	27
	6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру	28
7.	ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	29
8.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	31
	8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	31
	8.2.Глосарій (термінологічний словник)	32
	8.3. Рекомендована література	41
	8.4. Інформаційні ресурси	43
	8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)	44
	8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни	44
	8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни	44
9.	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	45

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній/освітньо-професійний, освітньо-науковий ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Вид дисципліни обов'язкова	
Загальний обсяг годин – 90	Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини		
Модулів – 1	Спеціалізація	Цикл підготовки освітньо-науковий	
Змістових модулів – 1			
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		16 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		14 год	4 год
		Лабораторні	
		год	год
		Самостійна робота	
		60 год	82 год
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид семестрового контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Освітній/освітньо-професійний, освітньо-науковий ступінь: доктор філософії		
Частка аудиторних занять становить: для денної форми навчання – 33% для заочної форми здобуття освіти – 7%			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основна мета вивчення курсу «Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»: здобуття аспірантами ґрунтовних знань з методології та захисту права на інтелектуальну власність, на основі розвитку вміння виставляти гіпотези, обґрунтовувати висновки та пропозиції; опанувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, підходи до критичного аналізу, аналітичних методик і пакетів програм для прикладного статистичного аналізу; виконання індивідуального наукового дослідження, підготовки публікацій та апробації його результатів шляхом участі в публічному обговоренні, дотримання вимог академічної доброчесності та подальшого застосування отриманих знань у науковій діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»:

- створення цілісної уяви про специфіку наукового пізнання, методологію проведення наукової роботи;
- ознайомлення із предметом і сутністю науки та її головними функціями, класифікацією наук, науково-технічним потенціалом України;
- абстрактне мислення, аналіз та синтез;
- комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності;
- аналіз експериментальних даних;
- ознайомлення з інформаційною базою наукових досліджень;
- складання наукових звітів, доповідей і статей по результатах виконаного наукового дослідження;
- формулювання власних висновків та надання пропозицій.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- поняття планування та методології дисертаційного досліджень;
- поняття та класифікацію методів наукового дослідження; наукові факти та їх роль у науковому дослідженні;
- стратегію і тактику наукових досліджень;
- об'єкти наукового дослідження та їх класифікацію;
- методологічні основи наукового пізнання та дослідження;
- наукове пізнання і моделювання;

- інформаційне забезпечення наукового дослідження;
- порядок та особливості підготовки заявки на отримання гранту;
- комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності;
- комунікацію в науковій діяльності.

вміти:

– критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

– організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері менеджменту на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики;

– застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;

– демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми»

ОК	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5
1.2.1	+	+		+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми»

ОК	СК 1	СК 3	СК 5	СК 7
1.2.1	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-наукової програми»

ОК 1.2.1	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 8
	+	+	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єктів інтелектуальної власності

Тема 1. Наука як система знань та наукова діяльність.

Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених. Еволюція науки: історична ретроспектива. Наука як система знань. Структурні елементи процесу пізнання. Епохальні й соціальні зміни та їхня роль у розвитку науки. Роль науки в постмодерному суспільстві. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Відмінності наукового та буденного пізнання. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні).

Тема 2. Методологія наукового пізнання та його особливості в економічних дослідженнях.

Методологія як системна структура. Наукове пізнання як процес творчої діяльності, спрямований на отримання, систематизацію та пояснення нового знання про дійсність. Види й етапи наукових досліджень. Особливості економічних досліджень. Методологія як теорія та сукупність методів дослідження. Методи наукового дослідження. Поняття техніки, методики, процедури дослідження. Види й етапи наукових досліджень. Принципи організації та проведення наукового дослідження.

Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в економічних дослідженнях.

Індукція. Дедукція. Аналіз. Синтез. Абстрагування. Конкретизація. Моделювання. Порівняння. Класифікація. Теза як твердження, істинність або хибність якого доводять. Доказ як логічний процес, який дає змогу встановити істинність твердження або судження. Емпіричні методи наукового дослідження: Інтерв'ю. Анкетування. Рейтинг. Самооцінка. Спостереження. Експеримент. Експертна оцінка. Аналіз результатів. Характеристика традиційних наукових підходів: системного, діалектичного, міждисциплінарного, історичного, феноменологічного тощо. Характеристика та аргументація доцільності застосування інноваційних підходів наукових досліджень – аксіологічного, компаративістського, синергетичного.

Тема 4. Робота з науковою інформацією.

Інформаційний підхід у методології пізнання. Поняття «наукова інформація». Наукова інформація та її джерела. Види та вимоги до наукових видань: дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір,

узагальнення й аналіз педагогічної практики. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості.

Вимоги до оформлення списку використаної літератури. Стандарт 2015 р. Етапи оформлення посилань/зносок і написання переліку джерел.

Тема 5. Поняття про наукове моделювання.

Сутність поняття «наукове моделювання». Модель як спрощений аналог реального об'єкта, що дозволяє вивчати його властивості. Основні етапи наукового моделювання. Побудова моделі як шлях отримання інформації щодо досліджуваного об'єкта, явища чи процесу. Визначення мети дослідження та об'єкта, що моделюється. Перевірка результатів та внесення змін до моделі за необхідності. Застосування отриманих висновків на практиці.

Тема 6. Види та специфіка наукових робіт як об'єктів інтелектуальної власності

Види та вимоги до наукових видань. Наукові статі, монографії, дисертації, звіти як специфічні об'єкти інтелектуальної власності. Поняття інтелектуальної власності. Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності. Система законодавства та державно-правової охорони інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності: об'єкти авторського права і суміжних прав. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності

Загальні положення та особливості становлення міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Міжнародні договори, конвенції то угоди у сфері інтелектуальної власності. Регіональні міжнародні організації з питань охорони інтелектуальної власності. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах.

Тема 8. Особливості підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії в галузі економіки.

Дисертація доктора філософії як вид наукового дослідження. Етапи виконання дисертаційної роботи: вибір теми; вивчення нормативних актів і спеціальної літератури; складання плану дисертаційної роботи; вивчення практики; написання першого варіанта роботи; представлення роботи науковому керівнику і консультація з ним; усунення недоліків, редагування і представлення на кафедру остаточного варіанта роботи; підготовка доповіді і захист роботи. Основні вимоги до написання та оформлення. Порядок подання дисертаційної роботи на кафедру та до її захисту.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:

«Філософія науки».

Міжпредметні зв'язки:

«Науковий текст та академічна доброчесність».

4. 2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань	
	денна форма							заочна форма								
	Усього	Аудиторна					С.р.	Усього	Аудиторна					С.р.		
		у тому числі							у тому числі							
лекції		Сем	пр	Лаб	Інд	лекції			сем	пр	лаб	інд				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Модуль																
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єктів інтелектуальної власності																
Тема 1. Наука як система знань і наукова діяльність.	9	2		-			7		-		-				10	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Тема 2. Методологія наукового пізнання та її особливості в економічних дослідженнях	11	2		2			7		-		-				10	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи. Традиційні та інноваційні підходи в економічних дослідженнях.	11	2		2			7		2		2				11	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою

Тема 4. Робота з науковою інформацією.	11	2		2			7	-			-			10	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Тема 5. Поняття про наукове моделювання.	11	2		2			7	-			-			11	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Тема 6. Види та специфіка наукових робіт як об'єктів інтелектуальної власності	11	2		2			7	-			-			10	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	13	2		2			9	2			2			11	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією
Тема 8. Особливості підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії з економіки.	13	2		2			9	-			-			10	АР: вибіркоче усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІР: презентація за темою
Модульний контроль															
Усього годин	90	16		14			60	4			4			82	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ»

Разом: 90 год, лекції – 16 год, практичні заняття – 14 год, індивідуальні заняття – _____ год, самостійна робота – 60 год, підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль 1.							
Назва модуля	Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єкта інтелектуальної власності							
Кількість балів за модуль	100 балів							
Теми лекцій	Тема 1. Наука як система знань і наукова діяльність.	Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання та його особливості в науково-юридичних дослідженнях.	Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в науково-юридичних дослідженнях.	Тема 4. Робота з науковою інформацією.	Тема 5. Поняття про наукове моделювання.	Тема 6. Види та специфіка наукових робіт, як об'єктів інтелектуальної власності	Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	Тема 8. Підготовка, оформлення і захист наукової роботи доктора філософії з права.
Теми семінарських занять								
Теми практичних занять	Тема 1. Наука як система знань і наукова діяльність. 5 балів	Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання та його особливості в економічних дослідженнях. 5 балів	Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в економічних дослідженнях. 5 балів	Тема 4. Робота з науковою інформацією. 5 балів	Тема 5. Поняття про наукове моделювання. 5 балів	Тема 6. Види та специфіка наукових робіт, як об'єктів інтелектуальної власності 5 балів	Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності 5 балів	Тема 8. Підготовка, оформлення і захист наукової роботи доктора філософії з права. 5 балів

Самостійна робота	Тема 1. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. 5 балів	Тема 2. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень. 5 балів	Тема 3. Характеристика традиційних наукових підходів: та характеристика й аргументація доцільності застосування інноваційних підходів наукових досліджень – аксіологічного, компаративістського, синергетичного, архетипного. 5 балів	Тема 4. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості. 5 балів	Тема 5. Роль моделювання у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. 5 балів	Тема 6. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. На прикладі аналізу педагогічної практики. 5 балів	Тема 7. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах. 5 балів	Тема 8. Основні вимоги до написання та оформлення дисертаційної роботи. 5 балів
ІНДЗ	10 балів							
Види поточного контролю	Практичні заняття (максимальна кількість балів – 40; модульна контрольна робота (тестування) – максимальна кількість балів – 10.							
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)							

4.3. Форми організації занять

4.3.2. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та практичні засади наукових досліджень	
Тема 1. Наука як система знань і наукова діяльність.	-
Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання та його особливості в економічних дослідженнях.	2
Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в економічних дослідженнях.	2
Тема 4. Робота з науковою інформацією.	2
Тема 5. Поняття про наукове моделювання.	2
Тема 6. Види та специфіка наукових робіт як об'єктів інтелектуальної власності.	2
Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності.	2
Тема 8. Особливості підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії в галузі економіки.	2
Всього годин	14

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачем освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (**5 балів за один, 15 – за всі**);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Академічна етика.
2. Види наукових досліджень.
3. Внесок українських вчених-економістів у науку.
4. Глобальні кризи і проблема важливості науково-технічного прогресу.

5. Доповідь як різновид наукової роботи здобувачів вищої освіти: вимоги та особливості її підготовки.
6. Експеримент як засіб отримання нових знань та їх застосування в юриспруденції.
7. Етичні принципи здійснення наукового дослідження.
8. Класифікація наукових досліджень та наук.
9. Методичні рекомендації як різновид наукової роботи здобувачів вищої освіти: вимоги та особливості їх підготовки.
10. Наукова інформація та її джерела.
11. Наукова стаття як різновид наукової роботи здобувачів вищої освіти: вимоги, особливості її підготовки та публікації у наукових журналах.
12. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.
13. Науковий апарат дослідження.
14. Наукові медалі і премії: загальний огляд.
15. Наукометричні бази даних, їхні різновиди та особливості.
16. Обробка експериментальних даних.
17. Особливості та вимоги щодо здійснення наукових досліджень.
18. Науковий експеримент: сутність та види.
19. Програма наукового дослідження.
20. Реферат як різновид наукової роботи здобувачів вищої освіти: вимоги та особливості його підготовки.
21. Сучасні наукові економічні школи.
22. Тези доповідей як різновид наукової роботи здобувачів вищої освіти: вимоги до них, особливості їх підготовки та публікації.
23. Термінологічно-категоріальний апарат дослідження.
24. Технологія роботи з науковою літературою та оформлення списку використаної літератури.
25. Роль інтелектуальної власності як інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку суспільства.
26. Основні права та обов'язки всіх учасників правових відносин, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням об'єктів права інтелектуальної власності чи розпорядженням прав на такі об'єкти.
27. Особливості правової охорони різних об'єктів інтелектуальної власності.
28. Запобігання порушенням прав інтелектуальної власності та захист прав інтелектуальної власності.
29. Основні форми і механізм комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності.
30. Наукова новизна й апробація дисертаційної роботи.

Критерії оцінювання ІНДЗ

(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бал
2	Складання плану реферату	1 бал
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 бали
4	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бал
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2 бал
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
Разом		10 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
18 – 20 та більше	<i>Відмінно</i>	5	A	відмінно
15 – 17	<i>Добре</i>	4	BC	добре
10 – 15	<i>Задовільно</i>	3	DE	задовільно
0 – 9	<i>незадовільно</i>	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.6. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єктів інтелектуальної власності	
Тема 1. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.	7
Тема 2. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки.	7
Тема 3. Характеристика традиційних наукових підходів: та характеристика й аргументація доцільності застосування інноваційних підходів в юридичних наукових дослідженнях – аксіологічного, компаративістського, синергетичного.	7
Тема 4. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості.	7
Тема 5. Роль моделювання у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу.	7
Тема 6. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір, узагальнення й аналіз на прикладі проведеної педагогічної практики.	7
Тема 7. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах.	9
Тема 8. Основні вимоги до підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії в галузі економіки.	9
Всього годин	60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єктів інтелектуальної власності			
Тема 1. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (7 год).	Практичне заняття, Підсумкова модульна контрольна робота	2	I
Тема 2. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки (7 год).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	2	II
Тема 3. Характеристика традиційних наукових підходів: та характеристика й аргументація доцільності застосування інноваційних підходів в юридичних наукових дослідженнях – аксіологічного, компаративістського, синергетичного (7 год).	Практичне заняття, індивідуальне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	2	III- IV
Тема 4. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості (7 год.).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	2	V- VI
Тема 5. Роль моделювання у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу (7 год).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	3	VII - VIII
Тема 6. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір, узагальнення і аналіз педагогічної практики (7 год).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	3	IX-X
Тема 7. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах. (9 год).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	3	XI XIII

Тема 8. Основні вимоги до написання та оформлення дисертаційної роботи доктора філософії з права (9 год).	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен	3	XIV-XV
Всього: 60 год	20 балів		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

З метою більш ефективності освітньо-наукової діяльності аспірантів у процесі вивчення навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ» можуть використовуватися різноманітні традиційні та нетрадиційні методи викладання, інтерактивні та високотехнологічні методи і методики навчання: оглядові та тематичні лекції, лекції з проблемних питань, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки тощо.

Кожен з видів методики застосовується викладачем на власний розсуд. Зокрема, слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість присутніх на заняттях, їх бажання брати участь в тому чи іншому виді роботи, а також особливості конкретної дисципліни.

Наприклад, лекція-візуалізація є результатом пошуку нових можливостей реалізації відомого в дидактиці принципу наочності та містить в собі елементи проблемності. Метод візуалізації сприяє формуванню професійного мислення за рахунок систематизації, концентрації та виділення найбільш значущих, істотних елементів змісту. Наочність не тільки доповнюють словесну інформацію, але й виступає носієм змістовної інформації. Чим більше проблемність візуальної інформації, тим вище ступінь розумової активності здобувачів освіти.

Лекції з проблемних питань покликані сприяти розвитку логічного

мислення здобувачів освіти і характеризуються тим, що коло питань теми може обмежуватися двома – трьома ключовими моментами, увага аспірантів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. У процесі проведення лекційного заняття, доцільно застосовувати питання для самостійного осмислення, що дозволить реалізації діалогічного методу.

Робота в малих групах проводиться з метою активізації навчання під час проведення практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми індивідуальними якостями та знаннями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливість для участі кожного в роботі за метою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування. Така форма навчання використовується також з метою більш ґрунтовного засвоєння матеріалу, заострення уваги на особливо важливих аспектах, що містять в собі винесені на розгляд проблемні питання.

Дискусії (колоквиуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомагати формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння прислухатись до точки зору опонентів і «чути їх», навчитись оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Презентації проводяться у формі виступів за результатами виконання письмових завдань, з науково-навчальними тезами, рефератами, доповідями перед аудиторією тощо, де також доцільно використовувати для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації нових наукових поглядів, оригінальних висновків та пропозицій.

Одним із аспектів гуманітарної освіти є розвиток мовної та мовленевої культури. Потреба у нових словах, «а значить, і в нових знаннях, ... активізує пізнавальну діяльність, сприяє пошуку незвичних, оригінальних форм її розвитку», є засобом «синтезу та аналізу змісту навчального матеріалу», джерелом інформації про структуру предмета вивчення, закономірності та особливості його застосування. Для вирішення даного завдання використовуються методи написання синквейнів, хокку, діаманти, каліграфи, які передбачають хороше володіння категоріальним апаратом дисципліни, розуміння предмету та об'єкту вивчення з боку здобувача освіти. Щоб створити такий «твір» аспірант повинен залучити власну фантазію, «включити» своє «бачення» проблеми, творчий нетрадиційний підхід до виконання завдання.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Одним із аспектів гуманітарної освіти є формування у здобувачів освіти мовної та мовленнєвої культури. Потреба у нових словах, «а значить, і в нових знаннях, ... активізує пізнавальну діяльність, сприяє пошуку незвичних, оригінальних форм її розвитку», є засобом «синтезу та аналізу змісту навчального матеріалу», джерелом інформації про структуру предмета вивчення, закономірності та особливості його застосування. Для вирішення даного завдання використовуються методи написання синквейнів, хокку, діаманти, каліграми, які передбачають хороше володіння категоріальним апаратом дисципліни, розуміння предмету та об'єкту вивчення з боку здобувача освіти. Щоб створити такий «твір» здобувач освіти повинен залучити власну фантазію, «включити» своє бачення проблеми, творчий нетрадиційний підхід до виконання завдання.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси,

дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чуять мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовлення.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.

«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максималь на кількість	Кількість одиниць	Максималь на кількість
I. Обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	7	7	8	8
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	4	4	3	3
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	5	4	20	3	15
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)					
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10		10		10
1.6. Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	30				30
Разом					
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50					
II. Вибіркові					
Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5	2	10	2	10
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5	2	10	2	10
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5	1	5	1	5
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10	1	10	1	10
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5	1	5	1	5
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5	1	5	1	5
Разом					
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

7. ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Зазначте характеристики наукової теорії як системи.
2. Що таке концепція дослідження?
3. На основі чого базується циклічна періодизація суспільно-історичного розвитку?
4. Що таке метод анкетування?
5. В якому вигляді представляється бібліографія у наукових дослідженнях?
6. Що таке авторський друкований аркуш?
7. Якщо виникає необхідність перенести частину таблиці 1.2 на наступну сторінку, то що над цією частиною пишуть?
8. Що належить до теоретичних методів наукового дослідження?
9. Що таке синергетичні зв'язки?
10. Наведіть теоретичні методи наукового дослідження.
11. Наведіть емпіричні методи наукового дослідження.
12. Вкажіть на характеристики епохи модерну.
13. Вкажіть способи формування списку використаних джерел.
14. Що таке аспект?
15. Що таке модернізація?
16. Оберіть правильні складові методу експертних оцінок.
17. Охарактеризуйте поняття «кореляція».
18. Надайте визначення поняттю «актуальність дослідження».
19. За державним стандартом України (ДСТУ) формується список літератури якого року?
20. Охарактеризуйте сутність методу порівняння.
21. Що таке методи наукового дослідження?
22. Що таке наукове моделювання?
23. Оберіть правильне визначення поняттю «закономірність».
24. Зазначте визначення поняття «наукова інформація».
25. Охарактеризуйте поняття «емерджентність системи».
26. Зазначте правильні назви ідеальних типів моделей.
27. Що таке наука?
28. Назвіть найважливішу характерну ознаку сучасного етапу епохальних та суспільних трансформацій.
29. Що таке об'єкт наукового дослідження?
30. Що таке методологія наукового дослідження?
31. Який переважаючий чинник, що характеризує епоху постмодерну?
32. Що таке науковий бібліографічний огляд?
33. Дайте визначення поняттю «принципи».
34. Що таке інструментарій дослідження?
35. Зазначте характерну особливість кваліфікаційної наукової роботи.
36. Які функції виконує наука?
37. Що таке моніторинг?
38. Зазначте правильні характеристики поняття «експеримент».
39. Що таке циклічні зв'язки?
40. На скільки класів розділяють моделі?

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЕКЗАМЕНІ

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	не більше 40	не більше 100
5	5	5	5	5	10	5		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100- бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма дисципліни «Методологія наукових досліджень а інтелектуальна власність».
2. Силабус дисципліни «Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність».
3. Тексти лекцій та презентації до них (розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=23188>).
4. Матеріали до практичних занять.
5. Тестові питання до екзамену (підсумкового контролю).

8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Перелік аудіо- і відеоматеріалів:

1. Вступ до наукової діяльності URL :

[https://www.youtube.com/watch?v=PqZphY0r9KA.](https://www.youtube.com/watch?v=PqZphY0r9KA)

2. Методи наукових досліджень URL :
[https://www.youtube.com/watch?v=PxHAqoqbX74.](https://www.youtube.com/watch?v=PxHAqoqbX74)

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату;
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій (термінологічний словник)

Авторський аркуш (авторський лист) – умовна одиниця вимірювання обсягу текстової та ілюстративної інформації літературного твору, що використовується у видавничій справі і є основою для обліку праці автора, укладача, рецензента та ін. Один авторський аркуш дорівнює 40 000 друкованих знаків прозового тексту (враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами), чи 40 кілобайтам комп'ютерного тексту в DOS-форматі (разом із проміжками), чи 700 віршованим рядкам, чи 3 000 см² площі ілюстративного матеріалу на сторінках видання. Обсягом авторського аркуша можна вважати 22 сторінки друкованого тексту за умови приблизно 1800 знаків на сторінку.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць. Академічні тексти, що

зберігаються у Національному репозитарії, є об'єктами авторського права та охороняються відповідно до законодавства.

Актуальність теми – сучасність, злободенність, важливість будь-чого на даний момент і в даній ситуації для вирішення даної проблеми.

Анотація (латин. Anotare – зауваження, примітка) – коротка узагальнююча характеристика книжки або її частини, статті, рукопису тощо. Подає стисло інформацію про зміст праці, відомості про автора та читацьке призначення. Анотація може також містити витяги з рецензій або посилання на них, викладати коротку історію даного твору. Анотації подаються у видавничих проспектах, бібліографічних картках, на звороті титульної сторінки книжки або збірника. У газетах і журналах анотація є формою рецензування та популяризації твору.

Аргумент (латин. Argumentum – логічне доведення) – підстава, доказ, довід, що наводяться для обґрунтування, підтвердження чогось.

Аргументація (латин. Argumentation – наведення аргументів) – обґрунтування будь-якого положення, судження. В науці головним аргументом виступає думка, істинність якої доведена суспільною практикою, самоочевидними аксіомами.

Аспірант – вчений, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі у закладі вищої освіти/науковій установі для здобуття ступеня доктора філософії.

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

База даних (компіляція даних) – сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі — електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів.

База даних Scopus – найбільша міжнародна наукометрична, реферативна й бібліографічна база даних видавничої корпорації Elsevier, що містить рецензовані наукові періодичні видання, книги, матеріали конференцій, патенти. Відбір наукових періодичних видань для включення до бази даних Scopus здійснюється за такими критеріями: переконлива редакційна політика видання, тип рецензування статей, географічна різноманітність членів редакційної колегії та авторів видання; науковий внесок у галузь, чіткість анотацій, якість і відповідність заявленим цілям видання, читабельність статей; цитованість статей у базі даних Scopus; вимоги до членів редакційної колегії; регулярність публікації номерів, зокрема відсутність затримок та перерв у публікації номерів; онлайн доступність, зокрема наявність повного змісту видання онлайн, англomовний інтерфейс веб-сторінки видання, якість веб-сторінки видання тощо. Пропозиції щодо включення книг до бази даних подаються лише видавництвами, зокрема

оцінюється репутація та вплив видавництва, доступність та формат видань, видавнича політика і редакційна місія, якість опублікованих видань. До книг висуються такі вимоги: англійська мова видань, наявність ISBN та електронної версії видання (формати PDF або xml), запис метаданих книги (бібліографічної інформації) в ONIX або MARC та наявність галузевих кодів BIC або BISAC. Матеріали конференцій включаються до бази даних згідно з вимогами до наукових періодичних видань за наявності ISSN.

База даних Web of Science Core Collection (WoS CC) – міжнародна наукометрична, реферативна й бібліографічна база даних компанії Clarivate Analytics, що містить наукові періодичні видання, а також книги і матеріали конференцій. База даних охоплює: три галузеві бази даних Science Citation Index Expanded (наукові періодичні видання зі 150 спеціальностей з природничих, математичних, аграрних наук, механічної й електричної інженерії, будівництва, електроніки, телекомунікацій, інформаційних технологій, охорони здоров'я, ветеринарної медицини, транспорту тощо, починаючи з 1990 р.), Social Sciences Citation Index (наукові періодичні видання з 55 спеціальностей у галузі соціальних наук, починаючи з 1990 р.), Arts & Humanities Citation Index (наукові періодичні видання з мистецтва й гуманітарних наук, починаючи з 1975 р.); та міждисциплінарні бази даних Book Citation Index (книги, починаючи з 2005 р., близько 10 тис. книг додається щороку), Conference Proceedings Citation Index (матеріали конференцій, починаючи з 1990 р.), Emerging Sources Citation Index (рецензовані наукові періодичні видання, з них 60% із соціальних і гуманітарних наук) тощо. Для включення наукових періодичних видань до баз даних SCIEExpanded, SSCI та A&HCI WoS CC здійснюється оцінювання, що передбачає обов'язковість рецензування статей, відповідність формату наукових видань, своєчасність та регулярність публікації, наявність анотацій і переліку використаних джерел латиницею (для неангломовних публікацій); враховується наявність грантової підтримки публікацій, самоцитування видання та членів редакційної колегії й авторів, різноманітність членів редакційної колегії й авторів; проводиться аналіз цитувань, зокрема порівняльний, оцінюється відповідність галузі, цитування членів редакційної колегії й авторів, цільова аудиторія, відповідність змісту тощо. До бази даних ESCI WoS CC внесено інформацію про статті з наукових періодичних видань, які будуть включені до баз даних SCIEExpanded, SSCI та A&HCI WoS CC у разі дотримання відповідних умов, передбачених цими базами. Для включення наукових періодичних видань до бази даних ESCI WoS CC необхідним є дотримання таких вимог: обов'язковість рецензування статей, наявність метаданих про кожну статтю англійською мовою, електронний формат статей, дотримання етичних стандартів видавничої справи, цінність видання збагачення контенту платформи Web of Science.

Бібліографічний пошук – документальний пошук, який здійснюється з метою знаходження бібліографічних описів документів, що відповідають інформаційному запиту, без видачі самих документів.

Блокчейн – програмно-комп’ютерний алгоритм децентралізованого публічного або приватного реєстру чи бази даних, функціонування якої забезпечується шляхом взаємодії через Інтернет однорангової мережі, або будь-яким іншим способом, що гарантує належний криптографічний захист усіх записів, транзакцій, проведених з використанням відповідної технології.

Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. Болонський процес, формально започаткований міністрами освіти 29 європейських країн у червні 1999 р. у Болоньї під час святкування 900-річчя найстарішого університету Європи. В ухваленій міністрами Болонській Декларації визначено основну мету процесу – підвищити якість та конкурентоспроможність європейської освіти на підставі збереження національних освітнянських надбань та їх взаємозбагачення шляхом подальшої інтенсифікації студентської та викладацької мобільності, розвитку загальноєвропейської системи забезпечення якості та поглиблення міжнародної кооперації. Реалізація перетворень здійснюється відповідно до комюніке (декларацій) конференцій міністрів, відповідальних за вищу освіту, що проводяться не рідше, ніж раз на два роки: 2001 (Прага), 2003 (Берлін), 2005 (Берген), 2007 (Лондон), 2009 (Левен/Лювен-ля-Ньов), 2010 (Будапешт/Відень), 2012 (Бухарест), 2015 (Єреван), 2018 (Париж). 2020 (Рим). У травні 2005 року Україна підписала Болонську декларацію, тим самим офіційно приєднавшись до Болонського процесу та взявши на себе зобов’язання брати участь у реформуванні системи вищої освіти та запроваджувати європейські освітні стандарти в системі вищої освіти. На сьогодні 49 європейських країн є учасниками Болонського процесу.

Вебсайт – сукупність даних, електронної (цифрової) інформації, інших об’єктів авторського права і (або) суміжних прав тощо, пов’язаних між собою і структурованих у межах адреси веб-сайту і (або) облікового запису власника цього веб-сайту, доступ до яких здійснюється через адресу мережі Інтернет, що може складатися з доменного імені, записів про каталоги або виклики і (або) числової адреси за Інтернет-протоколом.

Вебсторінка – складова частина веб-сайту, що може містити дані, електронну (цифрову) інформацію, інші об’єкти авторського права і (або) суміжних прав тощо.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Відкриті дані – інформація, що не має обмежень для оприлюднення (тобто не містить інформації з обмеженим доступом) і подана у форматі, що уможливорює її автоматизоване оброблення електронними засобами, відкритий доступ до неї, а також її подальше використання.

Вчена рада – колегіальний орган управління закладу вищої освіти, який утворюється строком на п’ять років, склад якого затверджується наказом

керівника закладу вищої освіти протягом п'яти робочих днів з дня закінчення повноважень попереднього складу вченої ради.

Вчений – фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні (прикладні) результати.

Галузь знань – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей.

Google Академія (Google Scholar) – загальнодоступна система пошуку наукових публікацій, запроваджена компанією Google у 2004 р. з метою упорядкування інформації онлайн. Завданнями Google Академії є: забезпечення простого пошуку наукової літератури; формування вченим власної бібліотеки (збереження інформації про наукові публікації зі сторінки пошуку, відбір їх за темою, можливість пошуку повних текстів тощо); створення авторського профілю з переліком публікацій вченого (самостійне створення профілю, його оновлення, доповнення в автоматичному та ручному режимах); підрахунок кількості цитувань (загальна, за роками, за окремими публікаціями), визначення індексу Гірша (h-індекс), i10-індексу тощо. Оскільки Google Академія використовує автоматизоване програмне забезпечення (аналізatori/parsers) для визначення бібліографічних даних у публікаціях та посилань між ними, важливим є їх коректне представлення. Google Академія індексує окремі публікації учених, веб-сайти наукових періодичних видань, що використовують програмне забезпечення і сервіси Atypion, Highwire, Open Journal Systems та ін., онлайн репозитарії на основі Eprints, Digital Commons, DSpace та ін.

Депонована наукова робота – наукова робота, яка передана на зберігання до установ державної системи науково-технічної інформації.

Державна служба якості освіти України – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки та який реалізує державну політику у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення державного нагляду (контролю) за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства.

Дисертація – кваліфікаційна наукова робота, яка відображає наукові результати досліджень автора та представлена для здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук.

Дистанційна форма здобуття освіти – індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Довідкове видання – видання, що містить короткі відомості наукового чи прикладного характеру, розташовані в порядку, зручному для їх швидкого пошуку, призначене для вибіркового читання.

Довідковий пошук – дії, методи та процедури для пошуку в інформаційній системі всіх видів посилань, що відповідають інформаційному запиту.

Довідник – довідкове видання прикладного характеру, побудоване в систематичному порядку чи за абеткою назв статей, призначене для швидкого пошуку певних відомостей. Розрізняють суспільно-політичний, науковий, науково-популярний, популярний, виробничо-практичний, навчальний, статистичний, біографічний довідники тощо.

Доктор наук – це науковий ступінь, що здобувається особою на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук) за науковою спеціальністю та передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані у наукових виданнях.

Доктор філософії – це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Докторант – вчений, який проходить підготовку в докторантурі наукової установи (закладу вищої освіти) для здобуття наукового ступеня доктора наук.

Документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі.

Друковане видання – видання, виготовлене друкуванням чи тисненням.

Електронне видання – документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості, містить інформацію у форматі електронних даних чи програм (або їх комбінації), для використання якої потрібні цифрові пристрої.

Електронний довідник – електронне довідкове видання прикладного характеру, побудоване в систематичному порядку, призначене для швидкого пошуку певних відомостей.

Електронний документ – документ, інформація в якому подана в електронній формі, що включає необхідні реквізити, в тому числі електронний цифровий підпис.

Електронний навчальний посібник – електронне навчальне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник.

Електронний підручник – електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію.

Електронний практикум – електронне навчальне видання, що містить сукупність практичних завдань та/або вправ із певного навчального предмета, дисципліни, які сприяють формуванню компетентностей та містять інтерактивні елементи.

Електронний робочий зошит – електронне практичне видання, що містить дидактичний матеріал і сприяє самостійній роботі учня під час освоєння навчального предмета.

Електронні дидактичні демонстраційні матеріали – електронні матеріали (статичні та динамічні двовимірні та тривимірні моделі, мапи, креслення, схеми, репродукції, інші допоміжні ілюстративні матеріали, відео-й аудіозаписи тощо), що можуть використовуватись як допоміжні в освітньому процесі.

Електронні методичні рекомендації – електронне практичне видання з певної теми, розділу або питання навчального предмета, дисципліни, курсу, роду практичної діяльності з методикою виконання окремих завдань, певного виду робіт, а також заходів.

Заклад вищої освіти – окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Інтернет (Internet) – глобальна комп'ютерна мережа, яка об'єднує мережі, що належать різним власникам і адмініструються відокремлено, з метою забезпечення уніфікованих комунікацій по всьому світу. Одним з найбільш популярних сервісів Інтернет є World-Wide Web.

Інтернет-платформа для обміну науковими публікаціями – один із елементів наукової та дослідницької інфраструктури, що становить сукупність інструментів та засобів, реалізованих у мережі Інтернет у формі соціальної мережі (інтерактивного веб-сайту), призначеної для неформального обміну результатами наукової діяльності, зокрема для їх розміщення, обговорення, рецензування, оприлюднення, архівування, збереження, надання у відкритий доступ та розповсюдження.

Інтелектуальна власність (ІВ) – це права на результати людської розумової, творчої діяльності (винаходи, твори мистецтва, програмне забезпечення, торговельні марки), що надають власникам виключне право використовувати та розпоряджатися цими нематеріальними активами, отримуючи вигоду, стимулюючи інновації та захищаючи творців від несанкціонованого використання, – регулюються законодавством і включають авторське право, патенти, товарні знаки та інші об'єкти.

Інформаційна безпека – захищеність інформації від несанкціонованих дій (випадкових чи навмисних), що призводять до модифікації, розкриття чи

зруйнування даних. Інформаційна безпека передбачає забезпечення цілісності інформації, її конфіденційності і, водночас, доступності для всіх авторизованих користувачів.

Інформаційно-пошукова система (ІПС) – сукупність методів і засобів, призначених для зберігання та пошуку документів, відомостей про них чи певних фактів.

Інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Кваліфікаційна випускна робота здобувача вищої освіти – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Монографія – це наукова праця, яка містить повне або поглиблене дослідження однієї проблеми чи теми, що належить одному або декільком авторам.

Навчальний посібник – навчальне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник і має відповідний офіційно наданий гриф МОН України.

Навчально-методичний посібник – навчальний посібник, основним змістом якого є методика викладання навчальної дисципліни (її розділу, частини) або методика щодо розвитку та виховання особистості.

Наука – система знань об'єктивних законів природи, суспільства і мислення, які отримуються і перетворюються в безпосередню продуктивну силу суспільства в результаті спеціальної діяльності людей.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

Наукова продукція (науково-технічна) – науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, призначений для реалізації.

Наукова робота (науково-технічна) – наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки, проведені з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Основними видами наукової (науково-технічної) роботи є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні,

технологічні, пошукові та проєктно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання.

Наукове видання – твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та матеріали наукових конференцій, автореферат дисертації, препринт, словник, енциклопедія, науковий довідник або покажчик, наукове періодичне видання тощо) наукового характеру, що пройшов процедуру наукового рецензування та затвердження до друку вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи або вищого навчального закладу, редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або в інший спосіб, містить інформацію про результати наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, теоретичних чи експериментальних досліджень (науково-дослідне видання); підготовлені науковцями до публікації тексти пам'яток культури, історичних документів чи літературних текстів (археографічне або джерелознавче видання); науково систематизовані дані чи матеріали, що відображають історію науки та сучасний стан наукового знання (науково-довідкове або науково-інформаційне видання), призначені для поширення.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проєкту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо.

Науково-педагогічна діяльність – педагогічна діяльність в університетах, академіях, інститутах та закладах післядипломної освіти, що пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю.

Науково-педагогічний працівник – вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та наукову або науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством; ономічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки.

Національний репозитарій – загальнодержавна розподілена електронна база даних, в якій накопичуються, зберігаються і систематизуються академічні тексти.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Пошукові сайти – інструменти пошуку в мережі Internet, які дають можливість користувачам проводити пошук інформації за ключовими словами у великих базах даних Web-сайтів.

Препринт – наукова робота (стаття, доповідь, книга), що містить матеріали, які автор має намір опублікувати в якомусь виданні і з якими він хоче попередньо ознайомити певне коло фахівців, щоб обговорити з ними поставлені / розглянуті проблеми, уточнити матеріал тощо. Яскравим прикладом препринта є робота Григорія Перельмана, математика, який вирішив теорію Пуанкаре (гіпотеза Пуанкаре дає достатню умову того, що простір є тривимірною сферою з точністю до деформації). Свої найбільш знамениті роботи Григорій Якович Перельман розмістив англійською під ім'ям Grisha Perelman в електронному репозитарії препринтів arXiv.org, де діє експериментальна база Cite Base, яка реєструє скачування і цитування інформації. Цей репозитарій - один з найважливіших інструментів новітньої науки. При цьому слід пам'ятати, що на відміну від класичних рецензованих журналів роботи розміщуються тут авторами самостійно, і зміст цих робіт ніякої попередньої експертизи не проходить. Репозитарій arXiv.org, знаменитий відомим і значним зібранням електронних препринтів з фізики, астрономії, математиці, біології та комп'ютерних наук, був створений Полом Гінспаргом у 1991 році і нараховує більше 650 тисяч препринтів.

Сайт – адреса розташування інформаційного ресурсу в Internet.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Транслітерація – система запису літер однієї писемності за допомогою літер іншої писемності.

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Цифрова освіта – об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадженню нових інформаційних та освітніх технологій, застосуванню прогресивних форм організації освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

8.3. Рекомендована література

Основна

1. Дзьобань О.П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів. Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
2. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Київ, 2021. 350 с.
3. Кизим М. О., Дороніна М. С., Хаустова В. Є., Методологія і технологія наукових досліджень. Економічні науки (у схемах, визначеннях, прикладах) : навч. посіб. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 56 с.
4. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень: навчально-методичні матеріали. Київ, 2021. 136 с.
5. Новаченко Т.В. Методологія наукових досліджень. Методичні рекомендації до практичних занять: практикум освітньо-наукової програми третього рівня акредитації (PhD). Київ : Університет «Україна», 2025. 28 с.
6. Сидоренко В. Методологія і методи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2024. 150 с.
7. Староста В.І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.

Допоміжна

1. Азарова А.О. Міронова Ю. В. Методологія і організація наукових досліджень : конспект лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2022. 60 с.
2. Бургин М.С. Вступ до сучасної методології науки. К. : Знання, 2021. 113 с.
3. Єріна А.М., Захожай В.Б. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2020. 212 с.
4. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2020. 492 с.
5. Радіонова І., Румик І. Методологія наукових досліджень в економіці: традиційний та оновлений підходи. Вчені записки Університету «КРОК» №1(73), 2024. С. 11-18. URL:

<https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetukrok/article/view/674/688>!

6. Чирва Г.М., Гаман П.І., Мігус І.П., Гаман Н.О., Коваль Я.С. *Методологія наукових досліджень : навч. посібник*. Умань, 2020. 158 с.

7. Шейко В.М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності*. К. : Знання-Прес, 2020. 186 с.

8. Koval Y. Application of Modern Information Systems and Technologies in Scientific Activity. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. Issue 5(7). P. 5-11. DOI: 10.36690/2733-2039-2022-5-11.

Статті викладача та здобувачів освіти

1. Новаченко Т.В., Беркут М.С. Роль цілісної програми методологічного забезпечення гендерної демократії в публічному управлінні. *Таврійський науковий вісник: публічне управління та адміністрування*. Випуск 1. Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 64-72.

2. Шулепа Л.М. Методологічні засади формування та оновлення кадрового потенціалу в органі державної влади. *Креативний простір: електрон. наук. журн.* № 17. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 30-32.

3. Шулепа Л.М. Сучасні методи розвитку лідерства в органах державної влади. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування» системи публічного управління в умовах воєнного часу». С. 142-145.

8.4. Інформаційні-ресурси:

1. Закон України Про вищу освіту». URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Н 5. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

У 6. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені
Р В.І.Вернадського.

Р 7. <https://www.razumkov.org.ua/ukr/index.php> – Український центр
Економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова.

І 8. <https://dif.org.ua/> – Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва.

Н 9. <https://sociopolis.com.ua/Sociopolis/About> – Центр соціологічних і
К політичних досліджень та технологій «СОЦІОПОЛІС».

"

h 8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)
t (немає)

р 8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни
s

:

/

/

w

w

w

1. Електронний журнал «Ефективна економіка» – <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee>.
2. Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки» – <https://eco-science.net/>.
3. Науковий журнал «Економіка та суспільство» – <https://economyandsociety.in.ua/>.
4. Науковий журнал «Проблеми Економіки» – <https://www.problecon.com/main/>.
5. Науковий журнал «Економіка: реалії часу» – <https://economics.net.ua/journal>.
6. Науковий журнал «Економічні горизонти» – <https://eh.udpu.edu.ua/>.

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Microsoft Word	для створення та редагування документів	придбані ліцензії
Google Chrome	отримання доступу до інформації з Інтернету	вільний доступ в Інтернеті
PowerPoint	для створення слайдових презентацій	придбані ліцензії
Prezi	для створення інтерактивних презентацій у режимі онлайн	вільний доступ в Інтернеті
Canva	для створення презентацій	вільний доступ в Інтернеті
Microsoft Excel	для обробки даних	придбані ліцензії
Zoom	для відеоконференцій, обміну повідомленнями та спільного використання документів	вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекції	власний ноутбук	проектор
Практичні заняття	власний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету